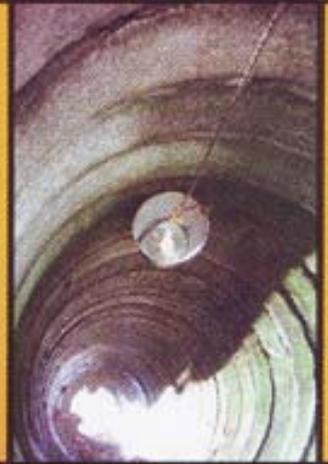

ईनार सफाइका सुरक्षित तरिकाहरु

 WaterAid

शहरी वातावरण व्यवस्थापन समाज
Urban Environment Management Society

शहरी वातावरण र स्वास्थ्यका लागि
गै स स मञ्च

पानी जीवनका लागि निर्विकल्प पदार्थ हो । पानी विना जीवनको परिकल्पना पनि गर्न सकिदैन । लिच्छविकालीन समयमा जनतालाई पानी वितरण गर्न प्रमुख श्रोतका रूपमा ईनार र ढुङ्गेधाराहरू निर्माण गरिएका थिए । सार्वजनिकरूपमा निर्माण भएका पानीका मुख्य श्रोतका रूपमा रहेका यस्ता ईनारहरू सरसफाइ र संरक्षण गर्न सिथिः नखःलाई पर्वका रूपमा मनाउने गरिन्थ्यो ।

आधुनिकीकरण सँगसँगै राणाकालीन समयदेखि पाइप प्रणालीबाट पानी वितरण हुन थाल्यो । पाइप प्रणालीबाट नै पर्याप्त पानी वितरण भएपछि इनारको प्रयोग, सरसफाइ र संरक्षणमा मानिसहरूले कम मात्र ध्यान दिन थाले । जनसंख्या वृद्धि, बढ्दो शहरीकरण, पानीको अत्याधिक प्रयोग गर्ने व्यवहार र समानुपातिक रूपमा पानी वितरण हुन नसक्नुका कारण पाइप प्रणालीबाट वितरित पानी पर्याप्त हुन सकेन । पानी आपूर्तिको लागि मानिसहरू फेरि परम्परागत पानीका श्रोतहरूमा आश्रित हुन बाध्य हुनुपरे । यसैगरी नयाँ ईनारहरू पनि तीब्र गतीमा निर्माण हुन थाले । यी ईनारहरूको समय समयमा सरसफाइ र संभार पनि गर्नु पर्दछ । ईनार सफा गर्दा सुरक्षित उपाय नअपनाएका कारण बर्षेनी धेरै दुर्घटनाहरू भइ धेरै धनजनको क्षति भइरहेका छन् ।

ईनार सरसफाइ र संभार कार्य गर्दा दुर्घटनाबाट जोगिन अपनाउनु पर्ने सुरक्षित तरिकाका जानकारी बारे यहाँ उल्लेख गरिएको छ ।

ईनार सफा गर्ने सुरक्षित तरिकाहरूः

१. ईनार भित्र अक्सिजन छ, छैन जाँच गर्नेः

ईनार पसी काम गर्नु अगाडी मैनबत्ती अथवा दियो बालेर ईनार भित्र पठाइ अक्सिजन ग्याँस छ, छैन जाँच गर्नुपर्छ । बत्ति निभेमा ईनारभित्र अक्सिजनको मात्रा कम भई विषालु ग्याँसको मात्रा बढी भएको बुझ्नुपर्छ । यस अवस्थामा बाहिरी स्वच्छ हावा भित्र पठाएर मैन वा दियो बत्ति ननिभ्ने भएपछि मात्र ईनार भित्र पस्नुपर्छ ।

यदि काम गर्दागर्दै ईनारभित्र अकस्मात विषालु ग्याँस निस्किएमा ईनारभित्र काम गरिरहेको मानिसलाई तुरुन्तै बाहिर निकाल्नु

पर्छ । ईनार भित्र ब्लोअर (हावा फ्याँक्ने) मेसिनबाट स्वच्छ हावा पठाउनु पर्छ । यदी ब्लोअर मेसिन छैन भने घाँस अथवा बोट विरूवाको पातलाई डोरीमा मुठा बाँधी ईनारभित्र पठाई तल माथि चलाउनु पर्छ । यसो गर्दा ईनारभित्रको विषालु ग्याँस बाहिर आउँछ र बाहिरको स्वच्छ हावा भित्र जान्छ ।

२. हेलमेट लगाउने:

ईनारभित्र काम गर्दा माथिबाट ढुङ्गा, ईट्टा र अरु गह्रौं वस्तु खस्ने सम्भावना हुन्छ । त्यस्तो वस्तु खसेर टाउकोमा लागि दुर्घटना हुने संभावना भएकोले टाउकोको सुरक्षाका लागि हेलमेट लगाउनुपर्छ ।

३. बुट र पञ्जा लगाउने:

खुल्ला र पुराना ईनारहरूमा सिसाका टुक्राहरू, धारिलो वस्तुहरू र खिया लागेका फलामका घोचने वस्तुहरू हुन सक्छन् । ईनारभित्र काम गर्दा यस्ता वस्तुबाट चोट लाग्न सक्ने सम्भावना हुन्छ । यस्ता जोखिमबाट सुरक्षित हुन ईनारभित्र काम गर्दा बुट र पञ्जाको प्रयोग गर्नुपर्छ ।

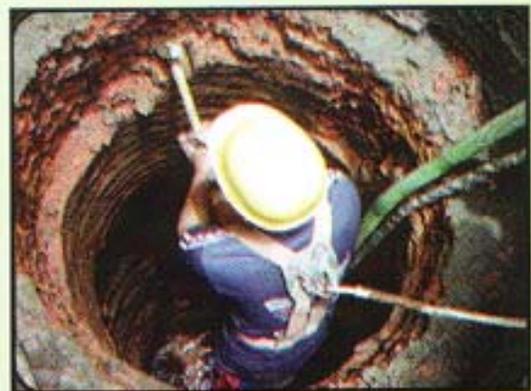
४. सेफ्टी बेल्ट लगाउने वा छातीमा डोरीले बाँध्ने:

ईनारभित्र पस्नु अगाडी सेफ्टी बेल्ट लगाउनुपर्छ । सेफ्टी बेल्ट नभएको अवस्थामा छातीमा डोरीले बाँध्नुपर्छ । ईनारभित्र काम गर्दागर्दै अक्सिजनको मात्रा कम भइ विषालु ग्याँसका कारण बेहोश भएमा सेफ्टी बेल्ट वा डोरीको मद्दतले मानिसलाई आपत्कालीन समयमा माथि तान्न सकिन्छ ।

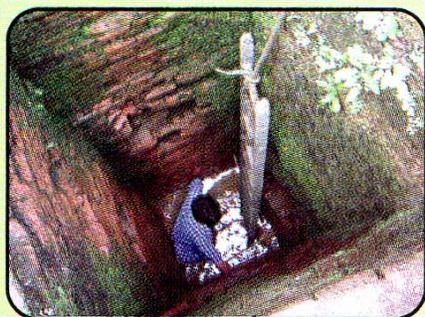

५. ईनारको पर्खालको ईट्टा जाँच गर्ने:

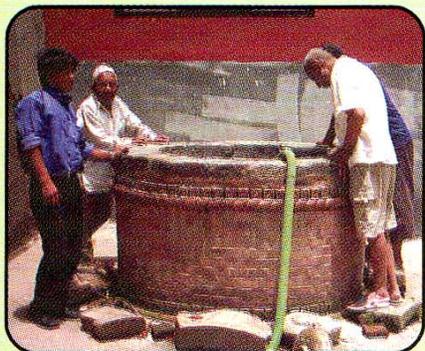
ईनारभित्र पस्नु अगाडी ईनारको पर्खालको ईट्टा भर्छ कि भर्दैन जाँच गर्नुपर्छ । पर्खाल भत्केको अथवा ईट्टा भर्नेसक्ने अवस्था छ भने त्यसलाई व्यवस्थित गरेर मात्र ईनारभित्र पस्नु पर्छ ।

६. भन्याङ्ग वा डोरीको प्रयोग गर्ने:

पानीले रसाएको हुनाले ईनारको भित्री भाग चिप्लो हुनुको साथै इनारको भित्र पस्दै जाँदा अक्सिजनको कमीले मानिसले होस गुमाउने संभावना हुन्छ । भन्याङ्ग वा डोरीको सहायताले ईनारभित्र पस्दा यस्ता दुर्घटनाबाट जोगिन सकिन्छ ।

७. इनार बाहिरबाट नियमित अनुगमन:

ईनारभित्र काम गरिरहँदा उनका सहयोगी बाहिर बसेर चनाखो भई नियमित रूपमा ध्यान दिइ अनुगमन गरिरहनु पर्छ । जमिन भित्रबाट अथवा कुहिएको बस्तुबाट ग्याँस निस्किएर जुनसुकै समयमा ईनारभित्र काम गरिरहेको मानिस बेहोश हुन सक्छ । यस्तो आपत्कालीन समयमा ईनार बाहिरबाट अनुगमन गरिरहेको ब्यक्तिले घाइते ब्यक्तिलाई तत्कालै सहयोग र उद्धार गर्न सक्छ ।

आकस्मिक उद्धारको लागि :

नेपाल चेम्बर एम्बुलेन्स	४२३०२९३	एम्बुलेन्स सेवा	४३५४४६४
रेडक्रस एम्बुलेन्स	०९६२०२७९७, ४२२८०९४	किर्तिपुर एम्बुलेन्स	४३३०२००
परोपकार एम्बुलेन्स	४२६०८५९	मध्यपुर ठिमी नपा एम्बुलेन्स	६६३९०००
विशाल बजार एम्बुलेन्स (नि:शुल्क)	४२४४९२९	भक्तपुर रेडक्रस एम्बुलेन्स	६६९२२६६
मेडिकल कलेज सिनामंगल	४४६९०६४	ललितपुर रेडक्रस एम्बुलेन्स	५५४५६६६
नि:शुल्क एम्बुलेन्स	४४९८०३५	ललितपुर नपा एम्बुलेन्स	५५२७००३

थप जानकारीका लागि :

शहरी वातावरण व्यवस्थापन समाज

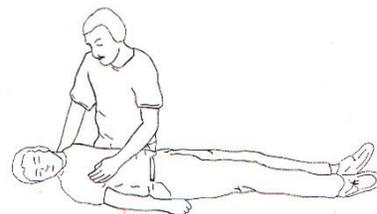
सौगल, ललितपुर उ.म.न.पा.-११, फोन नं. : ५५५९७३०, ईमेल : uems@wlink.com.np

शहरी खानेपानी र सरसफाईको लागि गैर सरकारी संस्था मञ्च

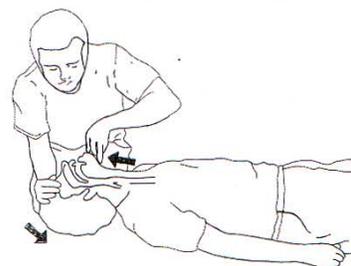
१९९ पूर्णेश्वर मार्ग, त्रिपुरेश्वर, पो.ब.नं. : २९०३६, काठमाडौं, नेपाल, फोन : २०४२९२२, फ्याक्स नं. : ४२९८३८६
ईमेल : ngoforum@mail.com.np, वेबसाइट : www.ngoforum.net

प्राथमिक उपचार

ईनार भित्र मानिस बेहोस भएमा बाहिर निकाली कृतिम स्वासप्रस्वास गराउने तरिका ।

घाइतेको परीक्षण गर्ने ।

वायुमार्ग खुल्ला गर्ने ।

कृतिम स्वास प्रस्वास दिने ।